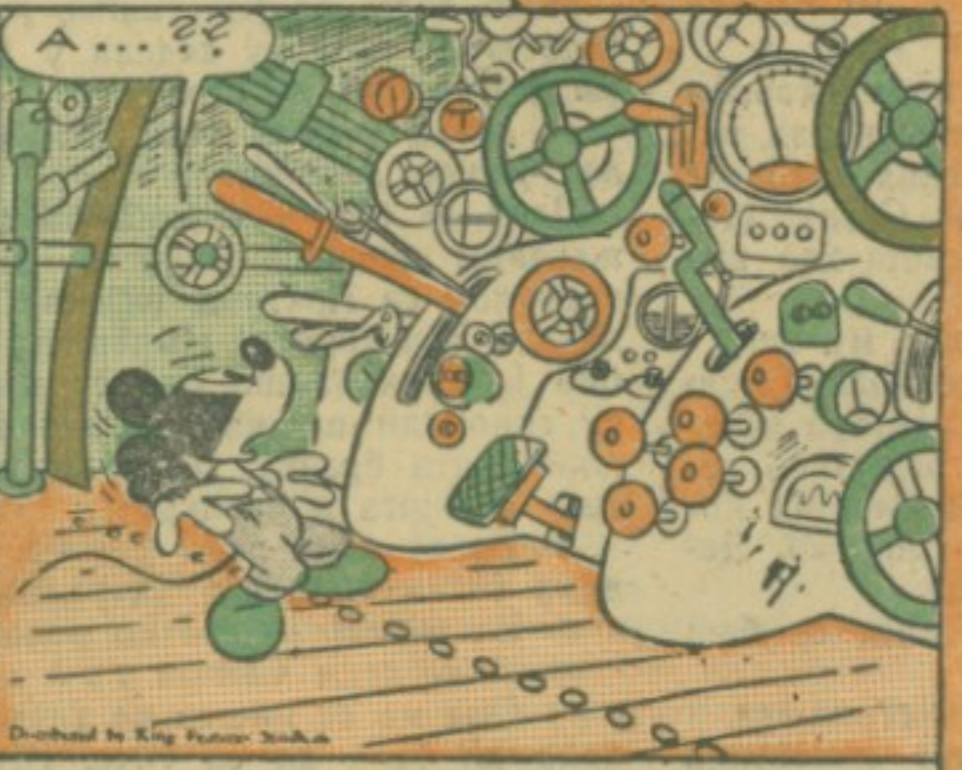
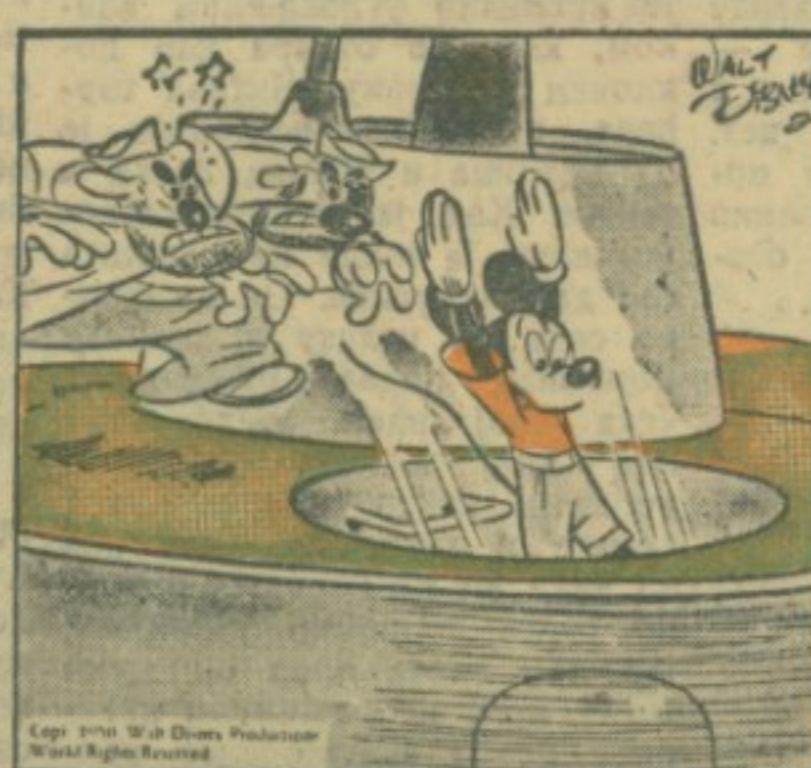

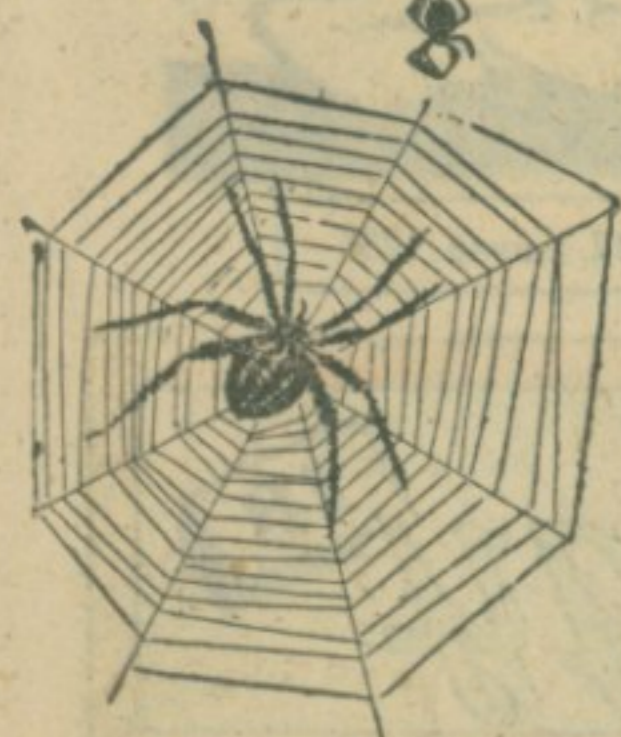

МИКИ у Воденираду

18

Ненадмашни ткачи

Живот паука буквално виси о коначу — коначу понекад дебелом свега један тристањаднасти део сантиметра и готово невидљивом за човека око. Од тренутка кад дође на свет паук почиње да испреда своје нити и преде их све док му се живот не угаси.

Било да хода, пење се или скаче, паук оставља за собом свилени „конач за спасавање“ који га чува од пада. Истовремено, та фина нит служи и као „телеграфска линија“ преко које га његова несрећна жртва обавештава да је упала у клопку. Сва да коју паук испреда спада у најјаче материјале у природи. Нити неких паукова толико су еластичне да се могу извући за још једну трећину своје првобитне дужине и да се ипак не прекину. Стајовници неких острва у

Јужном Мору плету своје рибарске мреже од паучине једне врсте циновских паукова.

Страшне свилене замке

Својим свиленим замкама паукови могу да ухвате — и да задрже — и веће животиње: змије, птице, па понекад чак и мање рибе. Једном је један природњак видео миша у паучини малог кућног паука. Жртва је била бар 250 пута тежа од ловца. Па ипак, у току следећих дванаест часова сићушни ловац успео је да за близу један метар одише од земље своју мрежу заједно с пленом.

Паукова „фабрика свиле“ много је сложенија но што се то до недавно сматрало. Паук просечне величине има на свом трбуху шест сићушних „ткачица“, које потсећају на носак канте за подивање. Оне могу независно једна од друге да раде и да се покрећу као што ми можемо да покрећемо наше прсте. Свака од тих „ткачица“ састоји се из отприлике 100 девица, а свака девица налази се у вези с по једном жлездом за лучење свиле. Но, то још није све. Жлезде луче разне врсте нити — обично три или четири, а код неких паукова и пет. Паук може да „пусти у погон“ онолико туба колико хоће, што значи готово безброј разних комбинација.

Мреже — ремек-дела

Паук-женка може лако да испреде 35 метара паучине одједном. Досад забележена „рекордна производња“ износи 350 метара. Но, и поред те високe „продуктивне моћи“, паук је толико штедљив да скупа неискоришћену паучину, да би је — појео.

Свака врста паукова има свој посебан „стил“ ткања. Чак и тек излепени пауци, ткајући своју прву мрежу, израђују узорак карактеристичан за њихову врсту. У току читавог њиховог битисања тип мреже остаје исти; само, околико је паук старији толико ће мрежа постајати већа.

Паукова мрежа је право ремек-дело архитектонике: сваки круг и сваки појединачни паук постављени су с таквом прецизношћу да ни за „пауку“ не отступају од „узорка“. А за читаву мрежу, која се састоји од неколико хиљада посебних делова, пауку није потребан ни пун час.

Како се паукови крећу по својој сопственој клопки а да се и сами у њу не ухвате? Веома једноставно: они избегавају да ступе на најлепшије делове мреже. Испитивања су показала и то да они стално „подмазују“ своје ноге неким заштитним уљем.

Сви живи ткачи не хватају свој плен помоћу мреже. Мали енергични паук „бола“ отпуже до краја какве гранчице, испреде нит и за један њен крај причврсти куглицу начињену од паучине и мало прашице. Кад каква крилати инсект пролети близу њега, паук баца према њему своју лепљиву нит с лоптом на исти начин на који јужноамерички гаучо баца своју болу.

Калифорниски паук „земуничар“ гради себи дубоку подземну тврђаву и затвара је прецизно углављеним капком, који се отвара као поклопац на трапу. Читав тврђава с капком начињена је од паучине и зрнаца песка и земље. Кад је једном сагради, паук је више не напушта све док не угине. Он стрпљиво седи на излазу и, држећи поклопац једва отшкринут, чека свој плен. У тренутку кад крај његове „тврђаве“ пролети какав инсект, паук искаче и хвата га. Али, чак ни тада он не напушта потпуно своје подземно утврђење, јер док хвата плен он држи једну ногу испружену и истурену испод притвореног капка, да се овај не би сасвим затворио.

Паукови балони, змајеви и сплавови

Од своје паучине паукови праве балоне или змајеве. Убрзо пошто се излегу из јаја, млади се испну уз влат траве, гранчицу жбуна или живе оgrade и ту исплету ду-

ге свилене нити. Ветар захвати те нити и понесе их у ваздух. Кад су нити довољно затегнуте, паукови се одбаце од свог упоришта и пусте да их њихов свилени балон носе. На тај начин они могу да прелете чак и неколико стотина километара. Понекад за време таквог лета паучић се успиње уз затегнуту нит, да „проконтролише“ своју летелицу.

Једна друга врста паукова прави неку врсту сплыва слепајући опало лишће својом паучином. На том сплаву паук путује низ реку. Кад угледа плен, он скаче са сплыва, хвата га и довлачи на

своју пловешу „трпезарију“, да га ту на миру слади.

Све ово — и испредање одређених „образаца“ паучине, и постављање замки жртвама — паукови чине гоњени искључиво слепим инстинктом старим стотинама милиона година. Јер, паукови немају, како то научници тврде, ни труни онога што се назива интелигенцијом код животиња. Баш због те особине, паукови се последњих година све више употребљавају за опите. Наиме, проучавајући паучово инстинктивно ткање мреже научници желе да дознају многе досад још непознате ствари о људском мозгу и нервном систе-

му. Швајцарски научник др Петер Вит испитује својства и дејство нових дрога на паучини. По његовом мишљењу, квалитети тих дрога не могу се испитивати на човеку због његове веома сложене интелигенције. Доктор Вит је открио да се дејство неке дроге на нервни систем, кад се она да пауку, одражава на мрежи коју он плете. Под дејством једне, паук плете мрежу неправилног облика, под дејством друге он потпуно губи интереса за ткање мреже. На тај начин научници добијају готову слику — заправо графикон од паучине — дејства једне дроге на нервни систем.

Наузлег безазлен цбећ...

Ако сте били на мору, онда сте међу првим морским животињама, разуме се у плићкаку, угледали „беле цветове“ с многобројним краковима који се леђују како се море при обали гмбга. То су морске сасе. Оне имају и друга имена: актиније, морске ружке, морске кактеје, а у нашем Приморју називају их морузгвама. Оне имају дивне и разноврсне боје. Неке су беле, неке зелене, црвене и жуте, друге су ишаране, итд. Кад се нађу у већој групи, онда човек добија утисак да посматра дивну шарену леђу с цвећем.

Морузгве имају меснато тело у облику цилиндра. Један део овог цилиндра припије уз чврсто тло као стопало, а с друге стране налазе се округла уста, око којих се гранају ду-

гуљасте пипци-ручице пуни жарних ћелијаца. Ручице се покрећу по вољи ове животиње-разбојника. Уста су јој растегљива и могу да приме и већи плен. Кад јој се приближи жртва, она је обвије пипцима и избаци отров из жарника, који је омамљује. По-

сле је привуче до уста и почне да једе. Морузгва може да се креће с места на место. Неке се отпусте с подлоге и море их однесе на другу страну, где се поново утврде за дно; неке се, међутим, причврсте за рака и он их носи. Рак омогућује морузгви да дође лакше до хране, а морузгва сштићти од неких непријатеља.

На источној обали Аустралије, у Тихом Океану, живи циновска морска саса чији пречник износи преко 30 сантиметара. У њена уста често улетује риба клови да би се сакрила, а кад се уста поново отворе она изиђе. Мисли се да ту риба клови нађе себи и храну. Морских саса има у свим морима. Оне живе у плићкаку, на песку, на гребену, у дубинама мора, на трави и на свим могућим морским животињама, па и на кожи кита. Неке могу да живе и по 50 година, а неке људи држе у акваријуму. Иначе, морска саса има велику моћ регенерације. Ако јој се одреже један део тела, он се брзо обнови.

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

(42)

Роман од И. АСИМОВА

— Овај човек иде са мном. Ја сам Самија од Фајфа.
Требало је да протекну секунди да би уморни Теренс чуо и разумео те речи.

Један радник на узлету погледао је с места на коме је стајао према њеним колима и промрљао нешто у подигнуте ревере на свом капуту. Затим је ушао у најближу зграду и вратио се свом послу. Његов надзорник намрштено га је гледао помисливши да треба да га укори због напуштања радног места.

Мало даље од узлетшта, један од двојице људи који су седели у једним колима проговори љутито:

— Ушао у кола неке девојке? Која кола? Какве девојке?

Иако је био у саркићанском оделу, по његовом акценту јасно се видело да је пореклом са Арктура, планете која је припадала Транторској Империји. Његов друг био је Саркићанин. Кад су кола о којима су говорили прошла кроз капију и стала повећавати брзину, он се мало издигне са свог седишта и узвикну:

— То су кола леди Самије. Нико други нема таква. Шта сад да радимо?

— За њима! — кратко рече онај други.

— Али, леди Самија...

— Она ме се ништа не тиче. Не би требало ни тебе да се тиче. Шта би иначе тражио овде?

— Нећемо моћи да је стигнемо, — мрљао је Саркићанин крећући колима. — Чим буде приметила да је пратимо, она ће нам измаћи. Њена кола могу да постигну брзину од двеста и педесет километара.

— Она вози брзином од сто, — одговори Арктуријанац.

А мало затим додале:

— Не вози у седиште службе сигурности. То је сигурно.

Нова пауза, па Арктуријанац поново проговори:

— Не иде ни у палату Племенитог од Фајфа. Дао бих не знам шта да знам куда се упутила. Изгледа да ће проћи кроз град без заустављања...

— Како можемо бити сигурни да је о-

— И ја сам то исто помислио, али сигуран сам да Фајф не би послао своју ћерку да би нас уклонио с пута. Чета патролција обавила би тај посао много боље.

— Можда у колима није његова кћи.

— То ћемо ускоро открити. Њена кола успоравају. Скрени иза прве окуке...

— Желим да говорим с вама, — рече девојка.

Теренс је, после извесног размисљања, закључио да то није била обична клопка

како је у почетку мислио. Девојка је заиста била леди од Фајфа. Морала је то бити. Она се ниједном није окренула да би погледала да ли је ко прати. Међутим, приликом сваког заокрета који су учинили он је видео да за њима иду једна кола, увек на истом растојању. Нити су их сустигвала, нити су заостајала. То није било случајно. Он је то знао. У њима су могли бити људи Трантора, што би за њега било добро. Али, исто тако могли су то бити и људи из саркићанске службе сигурности. У том случају Фајфова кћи послужила му као изврстан талац...

— Спреман сам да одговорам, — одврати.

— Ви сте били на броду којим су са Флорине довели оног уробенника? Оног кога оптужују за многа убиства.

— Био сам. Већ сам вам то рекао.

— Врло добро. Довела сам вас овамо да нам нико не би сметало у разговору. Јесу ли га испитивали за време пута?

— Толико се нико не би могао претварати. Она заиста није знала ко је он.

— Да, — одговори он опрезно.

— Јесте ли присуствовали испитивању?

— Да.

— Добро. То сам и мислила. Узгред, зашто сте напустили брод пре осталих?

— То питање, помисли Теренс, требало је да ми постави као прво.

— Требало је да однесем један специјални извештај... — оклевао је да настави.

— Моме оцу? Не брините због тога. Ја ћу вас одбранити. Рећи ћу да сте пошли са мном јер сам ја то наредила.

— Врло добро, леди, — рече он.

— Та реч „леди“ изненада је у свом пуном значењу продрла до његове свести. Она је била леди, прва леди на Сарку, а он само Флоринјанин. Човек који се усудио да убија патролције, па чак и племените, може и да погледа у лице једне леди.

Он диже главу и управи на њу свој испитивачки поглед. Била је веома лепа. А стога што је била највећа леди у земљи она није ни примећивала његов поглед.

— Желим да ми све испричате. Све оно што сте чули на саслушању. Желим да знам све што је Флоринјанин изјавио. То је веома важно.

— Могу ли да знам зашто се интересуете за тог човека?

— Не можете, — одговори она суво.

— Како ви кажете, леди.

(Наставиће се)

Брзим покретом додирнуо је капу. Стајала је добро. Покривала му је сву косу, па чак и уши. Додирнуо је и мали глатки медаљон који је сад имао о врату. Генро му је рекао да ће му он послужити као знак за распознавање. Људи у служби Трантора мотриће баш на тај медаљон који се тако сијао на сунцу.

Он може да га скине, да крене другим својим правцем, да се некако увуче на неки други брод. Он би могао некако да оде са Сарка. Могао би некако да побегне.

Сувише много тих „некако“. У дубини срца осећао је да је стигао до краја и да му сада остаје, као што је Генро рекао, или Трантор или Сарк. Бојао се Трантора и мрзео га, али је знао да то ни у ком случају не сме да буде Сарк.

— Ви! Ви тамо!

Теренс се следи. Капија је била на неких тридесетак метара испред њега. Ако потрчи... Али, човеку који трчи неће допустити да напусти узлетште. То не сме да учини. Не сме да потрчи.

Млада жена гледала је кроз отворени прозор на колима каква Теренс никад раније није видео, чак ни за оних петнаест година што их је провео на Сарку. Метал на њима блистао је и светlucaо као драгуљи.

— Добите овамо! — довикну му она.

Ноге су га једва однеле до кола. Генро му је казао да ће га кола Трантора чекаати ван узлетшта. Да ли је баш тако рекао? И зар би они на такав задатак послали једну жену? Девојку, заправо. Девојку тамна, веома лепа лица.

— Ви сте стигли бродом који се баш сад спустио? — запита га.

— Ђутао је. Она је постала нестрпљива.

— Ја сам видела кад сте напустили брод.

— Да, да, — промрља он.

— Улазите онда!

Држала је врата отворена да би он могао да уђе. Унутрашњост кола била је чак луксузнија но што је то спољни изглед одавао.

— Ви сте члан посаде? — рече девојка.

— Куша ме, — помислио је Теренс.

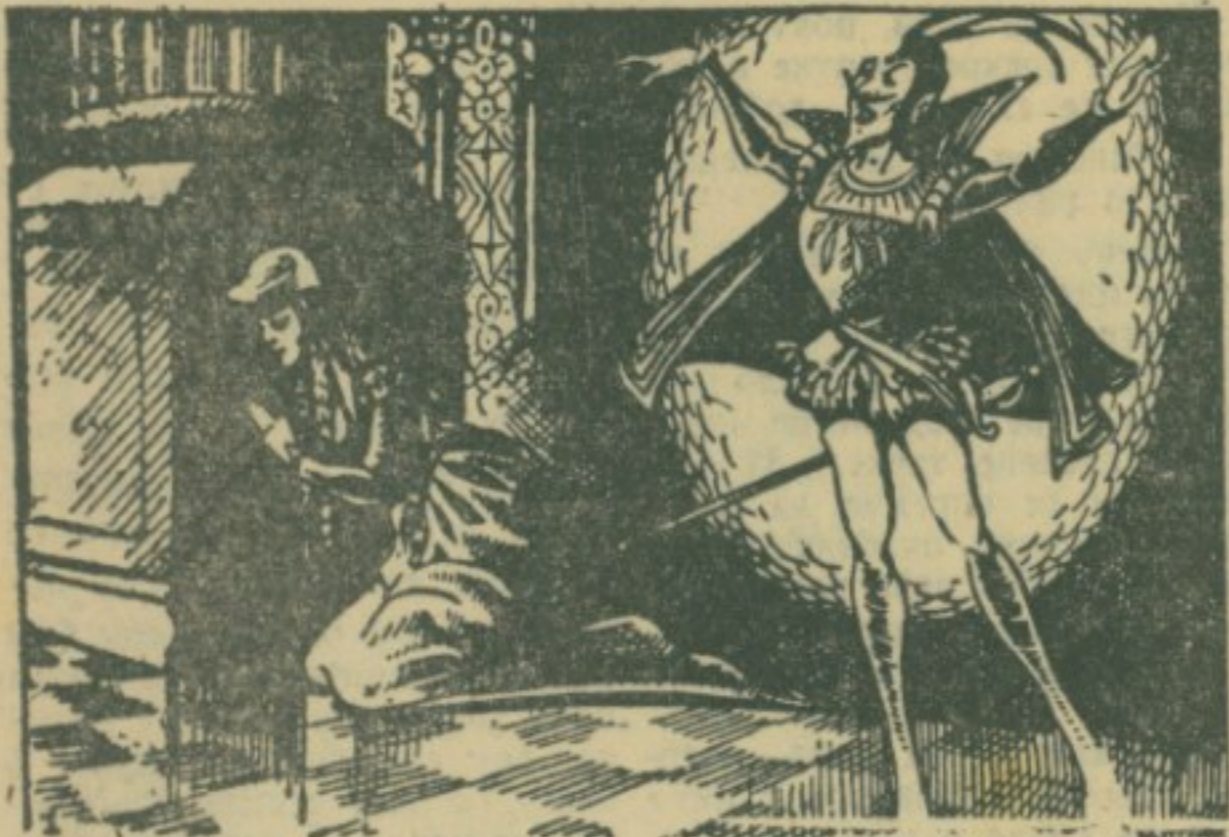
— Ви знате ко сам ја, — одговори јој и подиже руку према медаљону.

Без икаквог шума кола кренуше прво уназад, да би се окренула и пошла према излазу. Кад су пролазила кроз капију, Теренс се дубље завали у меке, хладне јастуке од кирта. Али, та опрезност била је непотребна. Док су пролазили, девојка, не заустављајући се, добаци чуварима:

Успех неуспелог „Фауста“

Ремек-дела која су од првог тренутка освојила публику могла би се избројати на прсте. Насупрот њима, много је већи број оних која су у почетку изазвала само равнодушност или чак негодовање публике, али их је суд историје прогласио бесмртним.

Опера „Фауст“ претставља изразит пример свирепе равнодушности публике и незнања околних критичара. Дело француског композитора Гуноа било је хладно прилиено. Прве претставе су заказане у париском позоришту „Театр лирик“. Али, пошто је „Позориште Порт-сен-Мартен“ заказало претставу истоимене драме и са истом садржином од писца Енерија, приказивање Гуноове опере одложено је на

неодређено време. Енеријев „Фауст“ доживео је потпун неуспех и, срећом по Гуноа, проба опере поново су почеле.

Сад се појавила друга недаћа. Цензура је учинила опери озбиљне замерке, сматрајући да сцене у цркви вређају религиозна осећања. Наиме, Мефисто саркастичним смехом прекида Маргарету док се моли, а богохулним упадицама меша се у песму хора верника. Пошто је један Гуноов друг из детињства у то време био врло утицајан, композитор га доведе на пробу и овај дозволи да се опера изведе. Али, баш кад је објављена премијера, разболи се певач који је требало да игра Фауста. Гуно је имао леп глас и затражи да он пева наместо болесног Гвардија. Ипак, премијера је одложена до 19 марта 1859. Најзад, кад је изведена, опера на публику није оставила никакав утисак.

Но, Гуно се није обесхрабрио. Партитуру опере послао је у стране земље, у којима је касније доживела велики успех. У Милану, Берлину, Франкфурту, Хамбургу и Хановеру Гуноа су дочекивали клицањем. „Фауст“ је поново из-

веден у Француској 1861, и то у париској „Опери“. Овом приликом извођење се претворило у велико композиторово славе. Дакле, њему је признање одато прво у иностранству, а тек доцније у његовој домовини.

ЧИЊЕНИЦЕ У ЦИФРАМА

Око 60 одсто светског становништва не уме да чита и пише. У Африци има 77 до 81 одсто неписмених.

У читавом свету има око пола милијарде деце од 5 до 14 година — дакле у узрасту кад се обично иде у школу.

На хиљаду становника земље долази 98 радио-пријемника, којих на свету укупно има око 260 милиона (податак из 1954).

Тридесет разних земаља емитује телевизијске програме, а исто толико њих има филмску индустрију.

У Великој Британији излази 114 дневних листова (570 примерака на 1000 становника), у Француској 137, у САД 1.765, а у СССР 7.426 дневних листова.

РАДИОАКТИВНО МАСТИЛО

У Хемиском институту Универзитета у Луизијани, у САД, откривено је радиоактивно мастило које би могло да изазове малу револуцију у литографији. Рукописи и цртежи израђени тим мастилом могу дати стотине отисака на фотокартији.

ВРТ ЗА ИЗГУВЉЕНЕ ЖИВОТИЊЕ

У Хамбургу се ствара врт за изгубљене животиње. Одређено је неколико хектара земљишта на коме се граде кућице у које ће бити смештене изгубљене мачке, пси, папаџи итд. Они ће тамо добијати храну и биће чувани док се не јаве власници. Према статистичким подацима, годишње се у Хамбургу изгуби око 20.000 животиња.

ЕЛЕКТРИЧНИ БРДОВИ

У Западној Немачкој праве се планови за електрификацију пловидбе на рекама и каналима. У првом реду то треба да се оствари на каналу Дортмунд—Емс. Бродови би се кретали слично градским тролејбусима, што је много практичније него да су снабдевени електричним батеријама или акумулаторима, који би смањивали простор намењен товару. Међутим, како електричне жице морају да иду обалом, то ће овакав начин покретања бродова бити ограничен само на уске реке и канале.

WALT DISNEY'S
ВЕЛИКА ПОТЕРА ЗА ЛОКОМОТИВОМ

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Да ли сте знали...

Познато је да је риба веома хранљива. Али, да ли сте знали за ове појединости о рибама и о користима које људи имају од њих:

Риболов је једно од најстаријих занимања човека, а по-

је риба важнија од меса. Око 80 милиона Кинеза сваког дана очекује ручак из мора.

Привредни значај риболова није само у томе што обезбеђује храну за огроман део човечанства, него и у томе што

сле земљорадње људи се њиме највише бава.

Око 14 милиона тона рибе улови се сваке године. Највише улове Јапаници: преко 4,5 милиона тона. Сваког дана креће у лов преко милион и по јапанских рибара.

Енглези обично једу више рибе него меса, а и за Кинезе

даје сировине за веома значајне индустријске гране које су се развиле у вези с риболовом, као што су: конзервисање рибе, индустрија рибљег уља и рибарских мрежа, повећање производње соли, индустрија лимених кутија и бачава, повећана производња угља и е-

лектричне енергије, оживљава

ње бродоградње, саобраћаја, трговине итд.

Споредни производи од рибе су: рибље брашно за исхрану стоке, рибље уље: за исхрану и за израду штампарских боја, за прераду коже, за производњу мазиња и за израду сапуна, маргарина, лепка, за импрегнацију влакана синтетичке вуне, за добијање витамина А и Б, итд.

ШТА ЈЕ АЗИЈАНИЗАМ, А ШТА АТИЦИЗАМ?

После похода Александра Македонског на исток и његове смрти, у Малој Азији развио се посебан стил у говорништву — азијанизам.

Стил азијанизма је бомбастичан и кићен, али без снаге и убедљивости. Крцат је песничким изразима; тропима и фигурама. Цео говор састављен је од кратких и испрекиданих реченица, пуни је афекаста и ритма. Због тога Цицерон каже да одржати такав говор значи певати, а не говорити. Главни претставник овог говорничког стила био је Хегезија из Магнезије (умро отприлике 250 године пре наше ере).

Азијанизам је добро и у Рим, где га је ширио говорник Хортензије (114 — 50 год. пре наше ере). Једно време

присталице овог говорничког стила били су Марко Антоније и Цицерон.

Атицизам је био правац хеленистичке епохе. Он је захтевао да се мисли и пише што је могуће тачније, и то према старим грчким узорима. Овај покрет јавно се око 200 го-

дина пре наше ере, а био је улуперен против азијанизма. Атицизам се јављао и у доцнијим вековима: на почетку Средњег века, на крају 19 и на почетку 20 века. Овај правац у говорништву имао је најбоље претставнике у Цицелију, Дионисију, Аристиду и другима.

ОД ЗЕИНА ВИКАРА, А ОД ВИКАРЕ ПЛАТНО...

Викара је влакно слично вуни. Меко је и топло, а лако се боји. Производи се од зенина, једне врсте беланчевине која се добија из кукурузног брашна.

Дозволите ми да вам се претставим. Ја сам Швајцарац, 76 ми је година, целог живота сам био и остао клоун, а зовем се Грок. Кад зажелим да свирам на виолини — не на обичној, већ на малој као шака — прво седнем на столицу, али не на седиште, већ на наслон. Ака хоћу да свирам на клавиру, уместо да му принесем столицу, привлачим клавиру столицу. Такав сам ја!

Одјекнуо је мамин избезумљени глас

Отац ми је био прво часовничар, па кафеџија, али му ни тај посао није ишао од руке. Сваке ноћи је касно долазио кући, али где проводи време нико није смео да га пита. Очајна, мати ме је једно вече поведе у циркус да се разонодимо. Између осталих тачака, на програму су била и "Четири ђавола на трапезу". Кад је ред дошао на њих, добоши су залуцали. Гледаоци су упрли погледе увис, срца су нам узбуђено закуцала и — наједном је одјекнуо мамин избезумљени глас:

— Адолфе, како те није срамота!

Занста, трећи „ђаво“ с лева надесно није био нико други него мој отац.

То одлучујућег вечера, на да су, као у зачараном кругу, преда мном дефиловали јахачи, акробати, дресери и клонови, одлучио сам да школске предмете заменим трапезом. Но, то је била само одлука.

Свако по подне, пошто напишем задатак, вежбао сам у акробатици. Ишао сам по жици, или сам свирао на виолини и клавиру. Једног дана, пријатељ мога оца Луи Буркен понуди ми да за 20 франка отсвирам нешто пред публиком док се он буде одмарао између две тачке на жици распетој преко улице. Пристао сам. Дошло је вече, жица је била затегнута, а испод ње тискали су се нестрпљиви гледаоци. Наједном, Буркен је пребледео као смрт. Тек тада је приметио да је испод жице немогућно поставити мрежу сигурности.

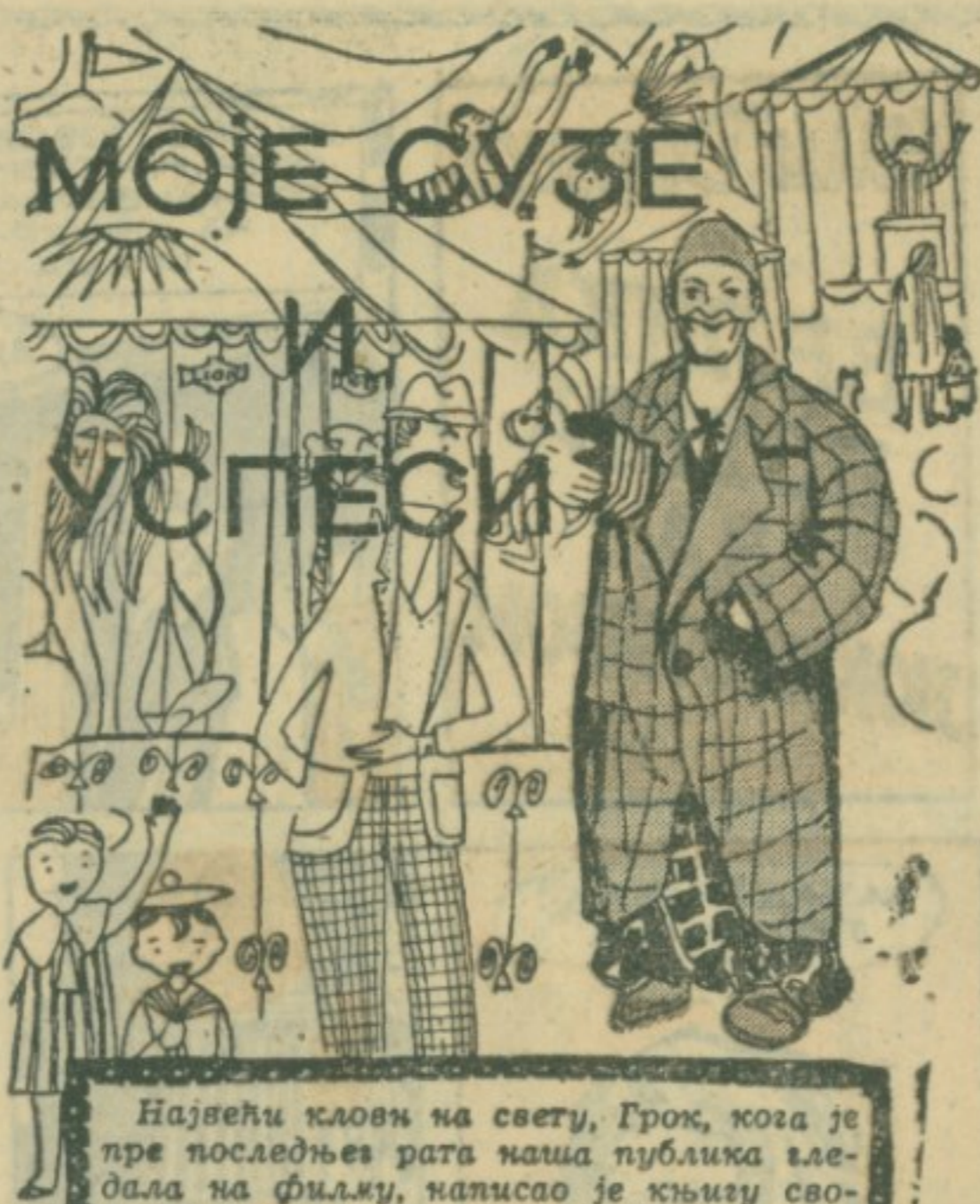
— Не смем, — тужно је рекао акробата. — Ни за живу главу не смем!

Одједном, осетих неку чудну вртоглавицу. Нешто узавре у мени и ја викнух из свег гласа:

— Ја ћу место вас!

— Да ниси полудео? — згрнуо се Буркен.

— Ни најмање. Али ваљда не мислите да публику вратите кући? Трчите оцу и питајте га хоће ли ми дозволити.

Највећи клоун на свету, Грок, кога је пре последњег рата наша публика гледала на филму, написао је књигу својих успомена. Препричаву, доносимо је за наше читаоце у најсажетијем облику.

Буркен ницезе између кућа, а ја, гоњен неком непознатом снагом, устрчах до трећег спрата, узех мотку за одржавање равнотеже и, зашавши на прозор, наохо се обасјан млазевима светлости.

Кад сам спустио ногу на распету жицу, осетих страх. Нисам се усуђивао да погледам на искупућену публику. Саг је био престао да разговара и настала је гробна тишина. Шта ћу сад? Да одустанем? Никако!

Пода мном се заори пљесак

Стегао сам зубе и крочио. Један метар, други, трећи... Кад сам стигао до наспрамног прозора, пода мном се заори пљесак. Је ли он намењен мени? Наравно, Мени! И ја, опцијен гордошћу и храброшћу, кренух истим путем назад.

Корачао сам брже но први пут, али на половини пута изгубих равнотежу. Срећом, у паду се ухватих за челично уже.

Одмах сам схватио да се незгода догодила зато што је жица попустила. И док је публика бурно негодовала против оних који је нису чврсто везали, успео сам да се довучем до прозора. Ту, покрај запањеног Буркена, стајао је мој отац. Дрхтећи, привукао ме је к себи, а затим, блистајући од среће, узвикнуо:

— Сине!

Баш после тога наступило је најтужније раздобље мога живота. Срећа која ми се за тренутак била осмехнула, одмах ме је напустила. Са сестром сам кренуо на турнеју по Швајцарској, али смо доживели потпуни неуспех. По сле тога поседујем у једној кафани, а затим постајем учитељ француског језика деце једног мађарског грофа, иако немам више од 17 година.

Атомски ледоломац

У Лењинграду се сада гради први атомски ледоломац. Он ће бити дуг 139 метара, а биће израђен на потпуно новим принципима. Брод ће имати 24.000 коњских снага, а за 24 сата пловидбе трошиће свега неколико грама атомског горива. На тај начин моћи ће да плови годину дана без обнављања залихе горива. Ово је веома важно за бродове који се налазе у пределима Северног и Јужног Пола, јер њима често није могућно да за дуже време обнове гориво.

Шпанија је земља кловнова. Неспреман артист у њој брзо пропадне, али ко тамо доживи успех отворена су му врата целог света. Антоане и ја доживели смо у Шпанији право славље.

И у 76 години имам вере у себе

Године 1911 играо сам са Антоанеом у Паризу, у циркусу "Медрано". Једног вечера он је дошао љут и гуњајући изишао на сцену. Играо је сасвим осредње. Да спасем програм, удвостручио сам труд и добио од публике неколико топлих аплауза, што је Антоанеа увредило и разбеснело.

Уместо да игра, повукао се у страну, прекрстио руке и, пакосно ме гледајући, добашио:

— Мислиш ли да је смешно то што радиш?

Човеку на сцени никад не треба много па да му се отсеку ноге. Правио сам се да га не чујем, јер је требало сву пажњу усредсредити на извођење следеће тачке. И баш кад сам се спремао да изведем неколико опасних скокова, иза својих леђа поново зачух Антоанеов глас:

— И даље мислиш да је то смешно?

Помахнуто од беса, потрчао сам према клавиру, скинуо с њега крило и пошао на Антоанеа. Прозревши моју наме-

ру, побегао је иза кулиса, док се иза мене разлегао пљесак и грохотан смех.

Оставши с крилом у руци, требало је нешто учинити. Али шта? Једна мисао брзо ми је пала на памет и ја одлучих да крило прислоним уз клавиру. Затим сам скинуо свој шешир и пустио га да се откотрља низ ту "стрму равну". Публици се то, очигледно, свидело, јер одјекну пљесак. Тада, понесен неким изненадним надањем, скочих на клавиру и, као на тобогану, сасуњах се низ политирани поклопац. Та вожња изазвала је бурну олушевљења и ја сам отада то увек чинио. Уопште, многе збиљке и случајности из живота нису са сцени уведене су у наше касније само у моје тачке. Оне су деловале, а и данас делују на публику као и најмудрији "тегови" до којих се долази дугим размишљањем и усавршавањем.

Данас, иако ми је 76, ја правим скокове као кад сам био младић. Успевам то јер имам вере у себе, јер сам сигуран да ћу успети. Кад год сам се колебао, доживљавао сам неуспехе, чак и онда кад сам био много снажнији и еластичнији него данас. Али, у току година, док сам губио младост и снагу, ја сам стицао драгоцене искуство: да морална снага често више вреди од физичке.

ЈЕДНО ХЕРОДОТ, А ДРУГО ЖИВОТ...

На многим америчким поштанским зградама налазе се исписане ове Херодотове речи: „Ни снег, ни киша, ни жега, ни мукла тмина ноћи нису у стању да гласношћу спрече да добијеш поруку пренесе брзо и тачно“. Истина, кад је Херодот то писао, 430 година пре наше ере, он није слутно какву опасност пси могу да претстављају за савремене гласоноше, тј. поштаре. На ту опасност недавно је указао конгрес америчких поштарара, одржан у Чикагу. На конгресу је изнето да је само у току прошле године преко 6.000 америчких поштарара настрадао од уједа паса и да су многи онеспособљени за даљу службу. Донета је чак и резолуција у којој је наговештена могућност штрајка ако Министарство пошта не предузме ефикасне мере за заштиту разносача писама и телеграма од настрљивих животиња.

Како изгледа, Министарство пошта озбиљно је схватило ову претњу, јер је одмах образложило комисију која ће проучити цело питање. Комисија је, каже се у једном извештају, добила више предлога, али још није могла да нађе задовољавајуће решење. Хемиска индустрија предложила је једно хемиско једињење којим би била попрскана униформа сваког поштарара, а које је таквог својства да одбија псе. Незгода је у томе, додаје се у извештају, што то хемиско средство не само одбија псе, већ наноси штету и самој униформи. Текстилна индустрија, опет, предложила је панталоне с иговицама које су импрегниране дрветом, тако да их ни најоштрији псићи зуби не могу прогристи. Комисија је, међутим, утврдила да су такве панталоне знатно теже и да би успоравале разношење поште. Исто тако одбачена је и сугестија да се поштари наоружају воденим пиштољима напуњеним раствором амони-

јака. Комисија је нашла да би то средство јаче деловало на поштаре него на псе.

Затражено је мишљење и од ветеринара, као и од специјалиста за психологију паса, која је постала посебна наука у Америци. Они су дали неколико стручних савета. Кад наиђе на пса, поштар мора, по савету психијатара, да остане непомичан. Ако пас настави да се приближује, поштар треба мирним али одлучним гласом да му викне да стане. Ако ни то не помогне, псићи психолози предлажу да поштар брзо

покрије лице својом капом. Дирекција пошта у Калифорнији решила је да врши експериментисање на своју руку. Она је пошла од претпоставке да једино што пса може одвратити да не уједе поштару то је помисао да ће сам бити уједен. Тако је она најмили извештај нарочито обучених крупних паса, који прате поштару при разношењу писама и телеграма. Резултат је био делом позитиван, а делом негативан. Наиме, кућни пси нису уједали поштару, али су поштарски уједали кућне, па сада многи власници уједених паса туже суду Дирекцију пошта. Тако је, бар засад, проблем остао нерешен.

АПOTEKA У САВАНИ

Кад вас заболи глава или добијете киваницу, одлазите у апотеку. Апотекар ће вам дати лек којим ћете излечити болку: неке капљице, прах или таблете. Али, апотека нема свуда. Никоде од нас, например, никад не би пало на ум да тражи апотеку у саванама Западне Африке. Ипак, њих и тамо има.

Ако не верујете, прошетајте се по савани. Чак и ако нисте нарочито пажљив посматрач, више је него сигурно да ћете

је и малокрвности. Тај сок такође помаже код стомачних поремећаја и болова. Вода у којој се кувала срж дрвета олакшава и убрзава варење хране, а делује и као средство за јачање читавог организма. Ако некога заболи зуб, довољно је да сажваће мало коре овог дрвета и да је тако сажвакану стави на зуб, па ће болови одмах престати. Исушена и истуцана кора, као и корење, има доста јако дезинфекционо дејство, па се стога употребљава за посипање рана. Зелена кора и корење саркоцефалуса и данас се

убрзо запазити разгранато дрво с кратким, кривим стаблом. Зове се „саркоцефалус“. Његове крупне плодове, чији укус и мирис потсећају на јагоду, Европљани настањени на Златној Обали и у Источном Судану сматрају за праву посласлицу.

Но, вредност овог дрвета не лежи у његовим плодовима. Саркоцефалус је за домороце западних области Африке права правцата апотека, у којој они налазе лека готово свима својим болестима. Густ, жућ сок који лучи кора овог дрвета служи као лек против малари-

називају „афричким кинином“, јер су све до недавно служили као замена за овај драгоцен лек.

И лишће саркоцефалуса служи као лек. Становници Либерije лече дизентерију на тај начин што жваћу лишће „дрвета-апотеке“ пошто га претходно посупа бибером. Поред тога, сок исцеђен из лишћа пије се и употребљава се за стављање облога код грознице.

Лековита својства разних делова ове биљке објашњавају се извесним састојцима веома сличним алкалоидима, који, као што је познато, уништавају микробе-изазиваче болести и труљења.

**МАЛЕ
ЗАНИМАЈВОСТИ**

**ПРЕВОЂЕЊЕ НА ВЕЛИКИМ
МЕЂУНАРОДНИМ КОНФЕ-
РЕНЦИЈАМА**

У Уједињеним нацијама, где су окупили делегати из читавог низа земаља у којима се говори различитим језицима, веома успешно је решено превођење говора. Примењује се такзвано непосредно превођење. Пред сва ким говорником, на месту одређеном за делегацију његове земље, налази се микрофон, који преноси глас до пет преводилачких кабина одређених за сваки од пет званичних језика: енглески, француски, шпански, руски и кинески. У свакој кабини налазе се четвори преводилаца који ће преводити на оне језике којима се тог тренутка говорник не служи. Тако се, на пример, у кабини за шпански налазе двојица који ће са енглеског, француског, руског и кинеског преводити на шпански језик. Ако се говори на енглеском, преводилац за тај језик слушаће пажљиво и тренутно преводити на шпански. У другим кабинама преводилаци за остала четири језика поступаће на исти начин.

Пред сваким делегатом налази се мала разводна табла преко које он уопштава у своје слушалаце преводилаца за онај језик који жели.

То непосредно превођење и језику велико знање и рутину, јер треба преводити истог тренутка кад говорник изговори реч и верно преносити све политички важне танџине, а често се служи и различитим веома стручним изразима. Због тога је то изванредно одговорна дужност, на преводилаца, пре него што буде примљен на рад у Уједињеним нацијама, мора да положи врло тежак испит.

**НАУЧНО КРСТАРЕЊЕ
ТИХИМ ОКЕАНОМ**

Стручњаци калифорниског Океанографског института, укључујући два специјална опремљена брода, пошле су на крстарење Тихим Океаном, с циљем да проуче морско подручје од око 9 милиона квадратних километара, јер је тај предео готово потпуно неистанитан у навигационом погледу. Испитивања ће трајати три месеца. Научници ће проучавати струје, временске прилике, хемиски састав мора, подморски геолошки састав, преносење звука кроз воду и животински свет у овом огромном океанском пространству.

ГДЕ ЈЕ КОШУТА-ПЛАНИНА?

Кошута-Планина налази се у средњем делу планинске групе Караванки. Највиши врх зове се Кошутник и висок је 2.154 метра.

ГОСТИ СТАРОГ ДУБРОВНИКА

С крај свет што је дуже или краће време боравио у Дубровнику стигао је у њега углавном бродовима. Само галије које су превозиле угледне личности — владаре и моћну властелу с Балканског Полуострва, стране амбасадоре и оне којима је дубровачка влада указивала нарочиту пажњу — пристајале су у градској луци, где их је свечано дочекивао кнез с властелом. Иначе је главна дубровачка лука била Гуж „западно од Дубровника, добро заштићена, у којој може да се лепо склопи преко стотину галија“.

У гостољубивом граду

Владари Србије и Босне, као и феудални господари суседних области, били су чести гости у Дубровнику. Долазили су у државну посету или су, прогнани из својих земаља, тражили уточиште у овом гостољубивом граду. У току његове дуге историје, Дубровник је посетило и неколико страних владара.

Готово сви први босански владари одржавали су пријатељске везе са Дубровником. Кулин-бан дао је Дубровчанима трговачке повластице у својој земљи, а један од његових наследника, бан Матија Нинослав, био је први босански владар који је посетио Дубровник (1240). У својој повељи, која је састављена у овом граду и којом се потврђују дубровачке повластице у Босни, бан Матија Нинослав каже: „... приход си у Дубровник к старим ми пријатељима, властели и општини градској, а приход с мојим бољарима“.

Неки од босанских владара долазили су у Дубровник да га виде и посете своје пријатеље; неки да се ту склопе. Још као бан, Дубровник је посетио и Твртко I, најславнији босански владар (1367). Твртко се заклео да ће његова кућа живети увек у братству с Дубровчанима, па ипак, после његове смрти, ти односи нису увек били најбољи, па је долазило и до рата између Дубровника и босанске пограничне властеле.

Моћни великаш Херцег Степан задао је Дубровчанима за време свог дугог живота много невоља и брига. Он се неколико пута спремао да посети Дубровник. Дубровачка влада увек се припремала да што свечаније дочека свог моћног суседа, надајући се да ће га умилостивити. Међутим, Херцег Степан посетио је Дубровник као старац на измаку живота, неколико месеци пред смрт (1466). Дубровник га је свечано дочекао, али изгледа без великог сјаја, јер је то била жеља старог Херцега.

И први краљеви Србије, Радослав и Владислав, боравили су извесно време у Дубровнику, али као прогнаници из својих земаља. У дубровачким хроникама, као најславнија забележена је посета цара Душана. Кад су Турци угрозили наше средњовековне државе, Дубровник је вручио краће или дуже скло-

Дубровник је врло рано постао мост преко кога се из једног великог дела Балканског Полуострва долазило у додир са западним светом. Али, исто тако, преко Дубровника су и страни долазили у додир с нашим људима из унутрашњости полуострва. Ту су склапане трговачке везе и одатле су каравани разносили робу по трговина наших средњовековних држава. Због тога је у Дубровнику увек било много страних трговаца, највише из Италије, па затим Француза, Немца, Енглеза, Шпанаца, Холанђана и трговаца из ханзевских градова с Балтичког мора. Са Истока су овамо долазили Трци, Турци, Албанци, Јермени, а помињу се и Татари. Улице су се шаренеле од разнобојних домаћих и страних пошља, а у градској врени чули су се пошњи готово на свим европским језицима. Дубровачке луке биле су увек пуне страних бродова и поморана.

ниште члановима владарских породица Бранковића, Мрњавчевића, Котроманића, Балшића и Косача-Хранића.

**Ричард Лавље Срце
у Дубровнику**

Први страни владар који је посетио Дубровник био је енглески краљ Ричард Лавље Срце, за кога предање каже да је свратио у Дубровник на повратку из Палестине (1192). У близини Дубровника краљеве галије захватила је страховита буре. Ричард се заветовао да ће, ако се спасе, на оном месту где се буде искрцао подићи цркву. Стари дубровачки хроничари причају да се краљева галија склонила под оточић Локрум. Дубровчани су свечано дочекали енглеског краља и наговорили га да на Локруму подигне само малу заветну црквицу, а у Дубровнику да сагради велику цркву, која ће бити саборна. Хроничари кажу да је Ричард на то пристао и дао за градњу цркве стотину хиљада дуката.

Дубровник је посетио и угарски краљ Сигисмунд (1396), враћајући се у своју земљу после страшног пораза код Никопља. Дубровчани су свечано дочекали Сигисмунда и указали му највеће почасти, јер је он тада био њихов врховни заштитник. Дански краљ Ерик IX, 1424 године, у два маха је боравио у Дубровнику, одлазећи на ходошаше у Палестину и на повратку из ње. Дубровчанима је остао дужан 2.000 дуката и они су имали велике муке док су добили свој новац. Такође су се извесно време задржали у Дубровнику на свом путу у Палестину

Земља с највише сликара

Француска је земља с највише сликара на свету, највећим бројем уметничких галерија и многобројним уметничким изложбама које никад не затварају своја врата. Рачуна се да данас само у Паризу има око 50.000 професионалних сликара и сликара-аматера. Док је у прошлом столећу један Француз из 10.000 посећивао галерије, данас се сваки двадесети Француз интересује за сликарство и посећује изложбе. Место марак и старог новца, многи Французи који сами нису обдарени сликарским талентом скупају — уметничке слике. Пре двадесет година, у уметничке слике било је уложено свега 5% француских уштеђевина, док данас тај проценат износи преко шестнаест. Најзад, око 1920 године у Паризу је било свега десет уметничких галерија, а сада их има преко 1.200.

и два аустријска цара, Алберт II (1414) и Фридрих III (1436). Долазак бродова с трговачком робом и путницима претстављао је за Дубровчане значајан догађај. С бродовима су стизале и новости, тако да је Дубровник био увек добро обавештен о збивањима у свету. Чим би брод стигао у луку, парници су прегледали његов товар, а чиновници здравствене службе будно пазили да особље и путници с њега не дођу у додир с Дубровчанима у случају да је брод стигао из неког места које је заражено кугом или каквом другом сумњивом болешћу. „Ова господа много троше за чување здравља и чине да се сви каравани задржавају у лазаретима изван града. Тако је и пресветли амбасадор извршио карантин у једној палати у луци Гужа“, записао је један странац у свој дневник половином 16 века.

Први дубровачки хотел

Угледни странци који су долазили у Дубровник отседали су у кућама и палатама које би им одредила влада Републике. Она им је указивала гостопримство, бринући се за њихов смештај и храну. Али, Дубровник је увек био пун и других странаца трговаца и осталих, који су у њему прекидали своје путовање, да се одморе, разоноде или да упознају његов живот и обичаје. Да би им обезбедила смештај, дубровачка влада је, 1347 године, решила да се сагради коначиште, хоспичијум, „у коме ће отседати странци“. Тај први дубровачки „хотел“ налазио се у једном делу палате Спонзе, која је иначе служила за старинарницу, ковницу и воскарницу, а ту су били смештени и дућани и магаци. Тако су страни трговци отседали у згради где је била смештена и њихова роба.

Спонза није остала једино коначиште за стране трговце. Већ на почетку 15 века помиње се и једна приватна гостионица у којој су отседали странци. Но, они су отседали и по приватним кућама, а влада је строго пазила да се странци смештају удобно и да им се за њихов новац пружи све што је потребно за одржавање реда и чистоће.

Крајем 16 века, дубровачка влада одлучила је да на Почицама сагради велико коначиште за трговце који су долазили из Турске. То коначиште, које је названо Лазарет, завршено је тек тридесетих година 17 века, а сачувало се до данас. Лазарет није служио само за смештај трговаца и робе, него и као карантин. У њему је морао да проведе одређено време, под надзором санитарних власти, сваки онај који је долазио из унутрашњости Балканског Полуострва. Ту су отседали и дубровачки и страни посланици који су се враћали из Париграда. Турски путописац Еванђа Челебија, који је 1664 године био у Дубровнику, каже за Лазарет: „То је зграда на више спратова, налику гостиници, која има лепе собе, кухиње, штале и одаје за војнике. Стражар који пази на стране закључава капљу сваке ноћи, а ујутру је отвара. Ова четвороугаона велика гостионица лежи на морској обали, на каменом брду...“

**МАЛЕ
ЗАНИМАЈВОСТИ**

**ТРОШЕЊЕ КАЛОРИЈА
НА СВАКОДНЕВНИМ
ПОСЛОВИМА**

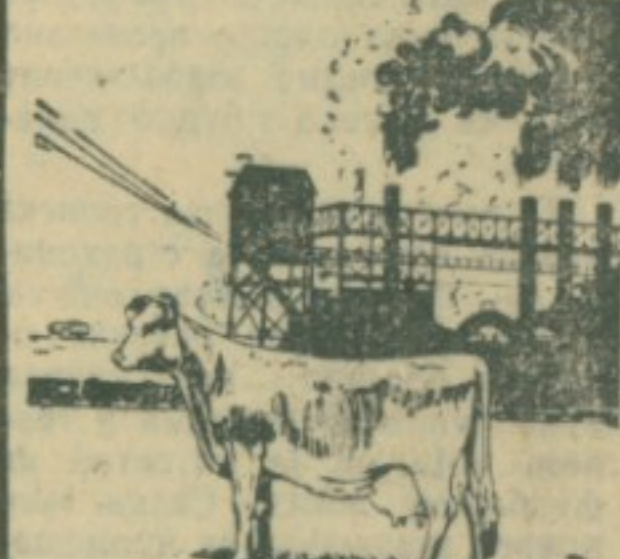
Зна се да је средње развијеном човеку, који при раду умерено троши снагу, потребно 2.500 до 3.000 калорија на дан. А како ове калорије човек троши објавила су недавно двојица страних научника у часопису „Физиолошка ревија“. Према том чланку, у сну се за један минут утроси 1.13 калорија, једва нешто мање него у току лакшег рада који се обавља седећи (1,65) и стојећи (1,90 калорија). Насупрот томе, приликом ходања троши се 6,6 калорија за један минут, за време пливања десет, а војке бициклом 11 калорија. Од женских послова најмање калорија троши се у плетењу (1,17 за минут), а највише при чеђењу великих комада рубља (6 калорија). Приликом брисања прозора троше се три калорије за минут, а при намештању постеље 5,4.

ИГДРАЗИЛ

Игдразил је по скандинавској митологији дрво јасен које одржава свет. Испод његова три корена леже светови: мртвих, живих и свет дивова.

ЧЕЛИК, ПА МЛЕКО

Индустрија челика у Америци по капацитету производње долази на прво место. На дру-

го место, вероватно или не, долази производња и прерада млека.

**ПОСЛЕДЊИ ДАНИ
ГОЛУБОВА-ПИСМОНОША**

Коњича је већ одавно уступила место механизованим војним јединицама, а иста судбина ускоро ће задесити и остале животиње у војној служби — голубове-писмоноше и мазге — које сваки даном све више замењују много погоднији савремени изуми. Америчка војска продаје сада прву партију од хиљаду голубова по цени од пет долара за сваки пар. Послове које су они обављали вршиће отада нови електронски апарати. Мазге су такође ушле у списак за расход, јер хаубице и њихове делове, које су оне вукле, преносиће убудуће брзи хеликоптери. Животиње које остану непродате биће уступљене зоолошким вртovima и другим сличним установама.

**НОВ ИЗОЛАТОР
ЗА ЕЛЕКТРИЧНЕ
СПРОВОДНИКЕ**

Научници у Питсбургу изумели су силиконски омотач за електричне жице, који може да издржи знатно више температуре и за много дужи време од досадашњих изолатора. Овај изум омогућује сем тога, да се праве мањи електрични мотори с јачом снагом. Лабораториске пробе показале су да мотори са жицама обавијени овим силиконским слојем могу да раде непрестано десет година при температури од 160 Целзијусових степена без оштећења изолатора.

ИЗ ЦАРСТВА ЗЕЛЕНОГА СФИНКСА

ЗАГОНЕТНА ЛОПТА

Тога дана раније но обично уредили смо место за биваковање, а затим смо кренули у лов на разне стране. Већ три дана јели смо само рибу, па смо зажелели да мало променимо јеловник и уловимо што друго за вечеру.

Трудећи се да се крећем са што мање шума, пробијао сам се кроз не много висок честар и убрзо сам избио у редак шумарак по коме се могло ићи готово слободно, без крчена пута. На малој шумској пољани, окруженој стаблима мангоберја, пошло ми је за руком да се брзо сакријем иза једног дрвета и да одатле несметано посматрам једну азара-лисицу која се некако чудно понашала.

Та велика тамносива тропска лисица изгледала је страховито. Мушко режећи, она се стално бањала на некакав округло предмет, полускривен међу сувим граничама и травом, који ме је потсетио на фудбалску лопту. Сваки њен покрет завршавао се промашајем, но она је упорно настављала с нападама. Заборавивши потпуно на лов, ја сам с великим интересовањем праatio њене покрете. Била је све бешња и све љубе је гребла ноштима лопту, бањала је час на једну час на другу страну и трудила се да је зграби зуби ма. То јој је понекад успевао, али само за неколико секунди, а онда би се лопта опет откоптрљала. Своје разочарање због тих сиљних неуспешних покушаја лисица је изражавала реским штектањем.

Али, у једном тренутку лији је успело да зграби лопту јаче но дотад. С победничким изразом, понела је она свој плак према дру. к к зју ља-

не. Не желећи да се лишим лисичјег крзна, брзо скинух пушку с рамена. И баш тада лопта поново исклизну из уста тета-лије. Читав минут гледала је она збуњено, као да се питала како се то могло догодити. Затим се с бесним криком, као каквим ратним покличем, поново бацила на лопту. Јасно сам чуо шкрипу зуба, као по кости или рогу, и „фудбал“ је одлетео далеко од лисице.

Не моговши више да се уздржим, гласно се насмејах. Уплашено погледавши ч мом правцу, лисица се изгуби ч честару. Подигох са земље загонетни предмет. Био је велик као осредња фудбалска лопта, али знатно тежи — око два килограма. Лопта је била састављена из два дела везана уским испупченим „тракама“. Њена површина личила је на тврду кожу и била је покривена рапавим и неправилним четвороугаоним и шестоугаоним плочама.

Вртео сам је у рукама, куцкао, али никако нисам могао да одгонетнем шта претставља. Из размисљања тргла су ме два пушња: то је Пит давао знак да је нешто уловио. Уосталом, већ је било време да се вратим у логор, јер се мрак готово сасвим спустио.

Кад сам, носећи тајанствену лопту, стигао у логор, Пит је већ седео поред ватре и окретао на ражњу дивљу коку и једног златастог зеча. Погледавши са осмехом на оно што сам носио, Пит рече:

— Добро је што и ја нисам донео из лова такву лопту, јер

бисмо иначе остали без вечере. А што ти очи тако светлуцају? Шта си то видео у шуми?

Испричах му о лисици и необичној лопти.

— То заиста личи на фудбалску лопту, — рече смејући се мој друг. — Шта знаш, можда су и Индијанци почели да се баве тим спортом. Свашта човек сретне у прашуми. Чуј, а јеси ли видео какве трагове?

— Нисам, — одговорих бацајући му свој необични плен. — Сматрам да ћеш ти, стари и искусни ловац, моћи и без тога да ми објасниш чему ово служи. Иначе, не бих вукао овамо тај терет.

Вртећи главом, Пит је са свих страна загледао тврду лопту и, промрљавши кроз зубе нешто неразговорно, одбацио је од себе. Уверен мојим смехом, он се обрну:

— Боље седи и једи. Од печења човек има веће користи но о, тих твојих загонетки.

После вечере поново сам се сетно своје лопте. Пит ми је узео из руке и стаде је куцкати, окретати, мирисати, па је чак хтео да је отвори ножем. Пошто су сви ти његови покушаји остали узалудни, он бесно одбаци округли предмет и лопта се откоптрља готово до саме ватре. Пит тада запали лулу и задуби се у размисљање. Нисам се више усуђивао да га задикујем. Зами-

шљено сам гледао у тајанствену... гу и с времена на време потстицао ватру. После дужег ћутања, пуцкетању ватре придружило се и неко гунђање: то је стари ловац наглас размисљао.

— Тако је! Тачно тако! — мрмљао је. — Било је то у једном индијанском селу, далеко на југу. Тамо сам први пут видео исту такву лопту. Лежала је наспред улице, а сесоски пси бесно су нападали на њу. Баш као и твоја лисица. Али, нису је могли згратити зубима.

Он ме погледа искоса, као да хоће да се увери слушама ли га, па настави, само гласније:

— Индијанци су стајали около и смејали се бесу својих паса. Најзад, један од њих запалио је ватру и кад се добро разгорела ставио је лопту крај ње. И тада се догодило чудо. Лопта се отворила и показало се да је то...

Његово казивање прекинуо је неки необичан шум. Као по команди, обојица погледамо према месту где је, крај ватре, лежала лопта. Али, ње тамо више није било. Лопта се претворила у оклопника који је бежао од ватре, да би, тренутак касније, нестао у таму.

— Тату! Ето шта је то! Тако Индијанци називају оклопника. Зар ти баш сад нисам то казао?..

Оклопници живе у Јужној и Северној Америци. Леђа су им прекривена плочицама, које су покретљиве и тако покривене да изгледају као нека врста појасева око животиња. Неке врсте могу да се склупчају. Имају снажне канџе и могу брзо да се укопају у земљу.

ВЕРОВАТИ

ДА СПАСЕ ЧАСТ АРМИЈЕ...

сматрао да се војска која је изгубила свог главнокомандујућег не може, тако обезглавена, сматрати кривом због изгубљеног рата.

ЧОВЕК БЕЗ ДОМОВИНЕ

Ирац Артур О'Тул (1538—1618), највећи авантуриста свог времена, био је у току свог бурног живота капетан у британској војсци, мајор у холандској, пуковник у француској, аустријској и турској, генерал у венецијанској и папској војсци и раца у Синду и Бенгалу.

МОСТ БЕЗ ЕКСЕРА

Мост који спаја обале реке Махавелинга, на Цејлону, дуг 87 метара, саграђен је без иједног гвозденог ексера. Мост је начињен од веома јаког и от-

порног сатиновог дрвета, које расте на Цејлону.

КОЛИКО СЕ БИЉКЕ ЗНОЈЕ?

козе утроши се пола литра воде. Количина воде коју биљка утроши за стварање свог ткива одговара, дакле, половини њене тежине. Код мањег растлиња то је проверавано мерењем, али велика дрвета, ра-

зумљиво, нису могла бити подвргнута таквом опиту.

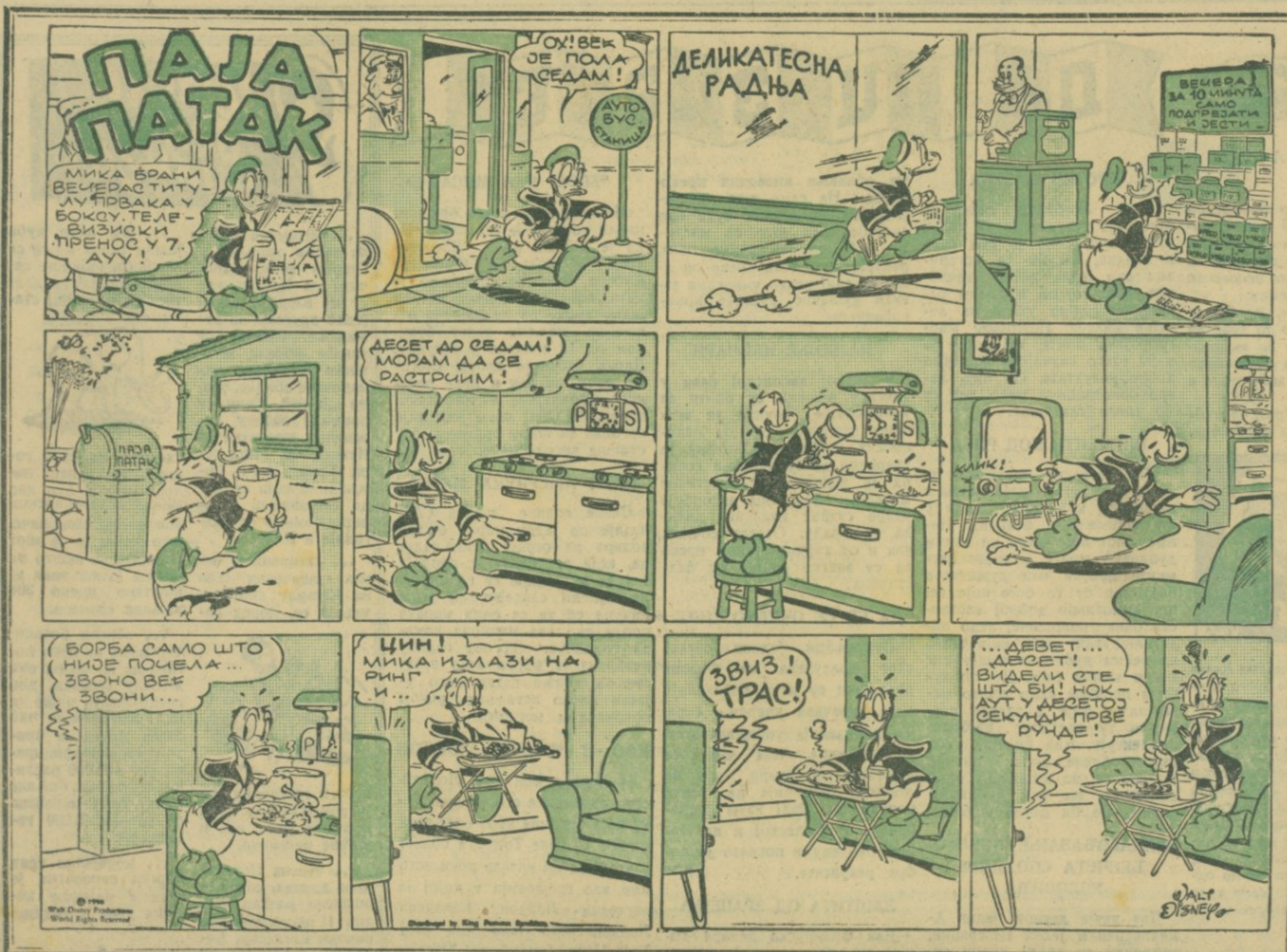
Количина воде искоришћена за стварање материје из које се биљка састоји само је деонић укупне количине течности што кроз корен стигне до лишћа. Онај много већи део одлази у атмосферу испаравањем — на „зној“. Та количина која испари већа је 1000 до 2000 пута од оне коју биљка искористи. На пример, из биљке која у току једне сезоне достигне тежину од пет килограма — што значи да је за стварање целулозе употребила 2,5 литра воде — испари у атмосферу око пет тона воде.

Свакако да велика дрвета губе још више воде. Само, то зависи и од влажности и температуре ваздуха, као и од поднебља коме су се биљке прилагодиле. Разумљиво је да се кактуси, навикнути на сунчане пределе најмање „зноје“, а барске биљке и растлиња у влажним тропским пределима највише.

Иако се то не може сматрати научно поузданим, неки амерички стручњаци израчунали су да би циновске калифорниске секвоје, према величини, могле дневно кроз лишће „изнојити“ 2270 до 13.600 литара воде!

Comic strip titled 'ПОПАЈ' by Tom Sims & Zaboly. It features a man talking to a parrot. The parrot says: 'ГДЕ! ДОЛАЗИ ПЕРА С ПАПА-ГАЗЕМ!' 'НЕШТО ЈЕ ОПЕТ ИЗМУДРОВАО! НЕЊЕ МУ УПАЛИТИ!' 'ТИ ДА НИСИ ЗУЦНУО НИ РЕЧИ!' 'ЈА ЋУ ДА ПОВОРИМ, АЛ' ИЗ ТРБУХА!' 'ЗДРАВЉУ ПРИЈАТЕЉУ! УОЛИМО ЈЕДНУ ВЕЛИКУ КРМЕ, НАДМВ!!' 'КО ОД ВАС ДВОЈЕ ИМА НОВАЦА??' 'НИСМО ДОШЛИ ОВАМО ДА НАС ВРЕБАТЕ!!' 'ПОПАЈУ, НЕ МОГУ ДА ИЗГУБИМ! АКО ПЕРА НЕМА ПАРА, ЗАДРЖАЈУ НЕГОВОР ПАПАГАЈА КОЈИ ГОВОРИ!' 'ТАЧНО!' 'ПЛАТИ, ИЛИ ЋУ ЗАДРЖАТИ ТВОГ ПАПАГАЈА!!' 'ХМ!! ИЗВРНО!!' 'ТИ СИ МИСЛИО ДА ПТИЦА ГОВОРИ, А ТО ГАМ ЈА ГОВОРИО ИЗ ТРБУХА!' 'КАЖИ, ЈЕСИ Л' ГОВОРИО ТИ ИЛИ ПЕРА??' 'ПЕРА, РАЗУМЕ СЕ. ОД ПРВЕ ДО ПОСЛЕДЊЕ РЕЧИ!!' 'ХВАЛА ВАМ!!' 'ХВАЛА ЗА ИЗВРСТАН РУЧАК!!' 'ПЕРИ НЕ БИХ ПОВЕРОВАО, АЛ ПТИЦА ГАМ ПОВЕРОВАО!!' 'ОНЕ ГОВОРЕ ИСТИНУ!!' 'ПА ПТИЦА ТИ ЈЕ КАЗАЛА ДА ЈЕ ПЕРА ГОВОРИО!!' 'ПОПАЈУ! ПА ОНА УМЕ ДА ГОВОРИ!!' 'А ЈА ГАМ ПУСТИО ДА ЈЕ ОДНЕСЕ!!'

ДВОСМИСЛЕНО

Идући у канцеларију, Паја сврати да купи новине и пружи продавцу тилдарику.

— Немам да вам вратим кусур, — рече продавац. — Узмите свој новац, па ћега ми сутра платити.

— А ако ме успут нешто прегазе? — нашла се Паја.

— Не мари. Штета неће бити велика! — озбиљно ће продавац.

ШТО КВАРИ ПЛАТНО?

Паја: Шта мислиш, Шиља, о овом мом новом платну?

Шиља: Изгледа да је добро и јако... Само, штета што је змазано бојама!

НАДМЕТАЊЕ

Хорације: Мени је Белка окрвила капут тако да нико не може приметити да је крпљен.

Паја: Није то ништа. Мени је Пата испеглала панталоне тако да нико не може приметити да су пеглане.

Који је ОДГОВОР шачањ

ЛУПОГЛАВ је:

стара столарска алатка
врста јела
планина
река

МИНТАН је:

део турске одеће
град у Француској
врста колача
стара терћава у Индији

КЕКАВМЕН је:

медицински термин
врста тропског летгира
име једног старог писца
град у Алжиру

КОТАЦ је:

стара изра
нажит
одељене за стоку
пољско цвеће

ОДГОВОР:

ЛУПОГЛАВ је планина у Црној Гори, која се налази западно од средњег тока реке Зете, око 13,5 километара северозападно од Даниловграда. Лупоглав је висок преко 1.400 метара. Због његовог кречњачког састава, на Лупоглаву нема вегетације. Иначе, географских назива Лупоглав има и у неким другим крајевима наше земље.

МИНТАН је мушки и женски хаљетак, прављен махом од чоге, са уским рукавима, богато везен. Носио се под јелеком.

КЕКАВМЕН је византиски војни писац из 11 века. У његовим упућствима о војној вештини има података и о балканским Словенима, па и о Србима.

КОТАЦ је мала стаја за ситну стоку: свиње, овце и козе. Често се прави од гчетера, па отуда и пословица: „Плети котаци које и отац“. Прави се и од друге лаке грађе: дасака, ћерпича итд.

Гуслиловине Малом Џонија

МОРНАРА
ТОМАТРАУТА
И КИНЕЗА
ШАНГ-ЛИНА

